СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 116. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 20. грудня 1931. VOL. XXXIX. No. 116. Jersey City, N. J., Wednesday, May 20, 1931. THREE CENTS.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ ПРОТИ ЗМЕНШУВАННЯ ЗАРОБІТНИХ ПЛАТЕНЬ

ВАШИНГТОН. — Секретар праці Довк заявив, що всякі спроби з боку промислу в напрямі обрювання робітничих платень адміністрація вважатиме підкопуванням довіря у кращі часи, а заразом і звільненням зорганізованого робітництва від права домагатися підвищення платень.

Секретар праці покликується на конференцію, яку мав 1929 року президент Гувер з представниками промислу, фінансів і праці, а на якій рішено згідно не допускати до знижки платень, а робітництво зобовязалося в часі депресії не домагатися підвишок.

Секретар Довк подав далі, що в останніх часах адміністрація не допустила до 6 страйків, впливаючи на робітників, щоби згодитилися на старі умови праці.

ВІДЧИНЯЮТЬ ЗАМКНЕНИЙ БАНК.

НЮ ЙОРК. — За 10 днів відчинять бувший „Челзі Бенк", який продовжатиме своє діловодство під іменем „Меркентайл Бенк енд Трост Компані". Бувші депозитори „Челзі Бенк" не потерплять ніякої втрати, бо ощадности будуть їм звернені в цілости.

ЯК РАДНІ МІСТА РОБЛЯТЬ БИЗНЕСИ.

НЮ ЙОРК. — Досліджуючи, чому місто платить великі суми за реальности на школи чи при поширюванню доріг, стверджено, що приміром, радний міста, Франсис Т. Мек Енемі, закуповував реальности там, де мали бути будовані міські школи, чи де земля мала бути вжита на розбудову міських вулиць. Робив це, підставляючи чужі особи. А відпродуючи оті реальности містови, казав собі платити грубі гроші.

З МІЖНАРОДНІМ МИРОМ НЕ ВЕДЕТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — В Тавн Гол святковано „Міжнародній День Доброї Волі", скликаний заходами „Тріфолд Мувмент". Головою тих зборів був Джеймс В. Джерард, бувший амбасадор до Німеччини. На зборах говорено про міжнароднє зброєння.

При кінці зборів пастор Джан Гейнс Гомс поставив резолюцію, в якій домагався від президента Гувера заборони маневрів воздушної фльоти, вважаючи, що такі маневри провокують інші народи, вносять заколот у міжнародні мирові змагання і є непотрібним економічним видатком у важкі часи економічної депресії.

Голова Джерард відказався піддати це внесення під голосування. Він заявив, що вправді зібрані є проти війни, але це є фактом, що світ є тепер у війні з совітами. Отсі завваги Джерарда викликали замішання, крик і свист.

Серед того крику одна особа з публики візвала присутних встати і в цей спосіб заявитися ра резолюцію Гомса. Встало яких дві третини присутних.

ПРОТИ ЗАНЕЧИЩУВАННЯ ПОБЕРЕЖА.

ВАШИНҐТОН. — Супрім Корт вирішив остаточно спір між стейтом Ню Джерзи і містом Ню Йорком в справі вивозу сміття з Ню Йорку і вкидування його до моря на побережу стейту Ню Джерзи.

Місто Ню Йорк буде змушене побудувати собі в короткім часі спеціяльні печі для палення сміття, бо дальше занечищування побережа Ню Джерзи заборонено. Взято тут під увагу головно те, що сміття занечищує місця, призначені на купання.

ПЕРЕСТАЮТЬ УЧИТИСЬ І ПОСТУПАТИ З 23 РОКОМ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Никлас Ботлер, презикент Колюмбійського університету, твердить, що тільки мала скількість людей поступає по 23 чи 24 роках далі, себто далі образується і перемінює свої погляди. Величезна більшість людей усталює свої погляди на суспільне життя і релігію з 23 роком і далі не поступає. Ботлер уважає це великою перешкодою у розвою людскости. Тому радить звернути більшу увагу на виховання по шкільних літах, ніж на шкільне виховання.

ЗАРОБОК БАНДИТІВ.

ШИКАҐО. — Доходи бандитського ґенґу Ал Кепона обчисляють податкові знавці за останні 6 років на $6,077,460.15. Від того доходу Кепон навіть не платив податків.

МАЧАДО З НАРОДОМ.

ГАВАНА. — Президент Куби Мачадо заявив представникам преси, що він не боїться ніякої опозиції, бо він знає душу кубанського народу.

ГУВЕР БЕРЕТЬСЯ ЗА ДАЛЬШІ ОЩАДНОСТИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер перевівши ощадности у видатках на армію, береться тепер до інших департаментів. Видавки департаменту внутрішніх справ задумує він обкроїти на $17,000,000. В той спосіб хоче президент зменшувати величезний, бо міліярдовий державний дефіцит.

МОКРІ СТУДЕНТИ.

ПРИНСТОН. — 323 студентів, котрі кінчать науку в Принстонськім університеті, голосували проти прогибіції, а тільки 40 студентів були за прогибіцію.

СОЮЗ ОРГАНІЗАЦІЙ ІНЖИНІРІВ УКРАЇНЦІВ НА ЕМІҐРАЦІЇ.

В звязку з світовою крізою значна частина українських інжинірів на еміґрації перебуває без праці. Головна Управа Союзу утворила спеціяльну Комісію по вишуканню посад та приміщенню на працю безробітних інжинірів.

Цим просимо всіх, хто зможе допомогти в цій справі, подати нам про це відомости. Хто з п.п. інжинірів перебуває без праці, просимо подати через свої організації, або безпосередньо до Головної Управи Союзу свої адреси. Писати:

Union Des Associations Des Ingénieurs Ukrainiens
A L'Étranger,
Lazne Podebrady,
Hotel „Central,"
Tchecoslovaquie.

КУЛЬТ ШЕВЧЕНКА НА ЗАКАРПАТТЮ.

У всіх важніщих місцевостях Закарпаття уладжено цього року ювилейні концерти в честь Шевченка. Культ нашого ґенія проникає вже й на села. Ось у великодному (15) числі ужгородської „Свободи" читаємо описи Шевченківських свят у селах: Вишне Студене, Старе Давидково, Вишна Апша й інших.

ЗНОВУ ЗЛОЧИН НА ФАРМІ.

В околиці Сарепта, що лежить між Ледук і Кемроз, 35 миль на південний схід від Едмонтону, невідома рука застрілила фармера Ґерінґа, коли він над вечером вернувся з міста до дому. На голос вистрілу жінка Ґерінґа вибігла зі стайні, однак на місці злочину застала тільки вмираючого мужа.

Ґерінґ осиротив жінку і троє дрібних дітей. Як підозрілого арештовано фармерського робітника Маєрса, який свого часу працював у Ґерінґа. Оба, Ґерінґ і Маєрс, є Німцями.

ОПРЕДІЛЕННЯ КАНАДІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОСТИ.

Державний секретар, Каган, вніс у палаті послів в Оттаві законопроєкт, що опреділює канадійську національність (державну приналежність). По закону, Канадійцем має називатися 1) кожда особа, уроджена в Канаді, 2) кожда особа, уроджена поза Канадою, але якої батько на ту пору був канадійським горожанином, 3) кожда особа, що з уродження є підданою Великої Британії і є замешкала в Канаді, 4) жінка й діти канадійського горожанина, 5) натуралізований британський підданий, мешкаючий у Канаді, 6) жінка натуралізованого британського підданого, включена за її писемною згодою на його натуралізаційних паперах, або подружена вже після того, як він натуралізувався, і яка мешкає в Канаді, 7) малолітні діти натуралізованого британського підданого, включені на його натуралізаційнім папері, або уроджені після його натуралізації.

Замешкалість у Канаді розуміється під тим, як чужинець живе у Канаді пять літ, а британський підданий з уродження — два роки. До сього не вчисляється часу, перебутого в тюрмі, карнім заведенню, або в заведенню для умово недужих.

Законопроєкт Кагана є в дійсности тільки сконсолідованням ріжних попередно принятих законів.

УКРАЇНСЬКА РАДІО-ГОДИНА.

Заходом Центрального Комітету Українських Народніх Организацій міста Ню Йорку, Н. Й., в четвер, 21-го травня, в год. 9-тій до 9.30 вечер, з міської стації W. N. Y. C., українське тріо під проводом Р. Придаткевича виконає слідуючу програму:

1. Пісня пісень, — Барвінського; 2. Козак Нетяга та його кінь, — Придаткевича; 3. Колискова пісня, — Людкевича; 4. Пісня про Чабана, — Придаткевича; 5. Дивнеє Нарождення (коляда), — Барвінського; 6. Перепілка, — Прая; 7. Коломийка, — Гайворонського; 8. Шум, — Ревуцький-Придаткевич.

Тріо це творять: п-ні Марія Гребенецька, сольо, Олеся Корчак, пяно і п. Роман Придаткевич, скрипка.

ДО ІСТОРІЇ ОДНОЇ РЕВІЗІЇ.

До Підборець, львівського повіту, прийшла поліція з Винник і почала в домі Михайла Палажія основну ревізію. Поліцаї перевернули в нього бібліотеку, порвали всі українські книжки, а сокільські книжки та сокільську шапку сконфіскували. Забрали також чомусь трокар для пускання крови худобі. Білизну понищили. Відходячи, поліцаї загрозили, що коли прийдуть другий раз, то в домі не сміють застати ані одної української книжки. Крім того поліцаї лаяли жінку Палажія (Німкиню), чому вона вийшла заміж за гайдамаку і чому хрестила діти в церкві, а не в костелі, при чім кидали на адресу Українців найогидніші слова зневаги. Палажієви наказали при відході зголоситись на поліції та справити собі заздалегідь ґумові нирки...

СМЕРТЬ ДІВЧИНИ ПІД КОЛЕСАМИ ПОЇЗДУ.

Недалеко залізничої дрогобицької стації особовий поїзд, що їхав зі Стрия, наїхав на 15-літну дівчину Іванну Строцик. Вона вертала залізничим шляхом з праці до дому. Згинула на місці.

700 РОДИН ПЕРЕД РУЇНОЮ.

Посадники міст Калґар і Летбридж видали спільний комунікат, де говориться, що в Летбридж є 700 родин, близьких руїни внаслідок безробіття, а в Калґарах ходить по вулицях 4,000 безробітних і нема виглядів, щоб вони роботу дістали.

Оба мейори зголосились у премієра Бравнлія і обговорювали справу безробіття в південній Алберті. Зараз потім була у премієра делеґація від Національної Ради Безробітних і вручила йому петицію в справі негайної допомоги безробітним.

АРЕШТУВАННЯ ДИРЕКТОРІВ БАНКУ.

В Островцу Мазовецкім перевели власти ревізію в Банку Купецтва і Промислу і ствердили великі грошеві зловживання. У звязку з тим арештували директорів згаданого банку.

АРЕШТУВАЛИ КОМУНІСТА.

В Калуші арештували комуністичного аґітатора Самуеля Флянта в хвилині, як він вибивав на циклькостилі у своїм помешканні комуністичні відозви. Поліція забрала 5 кг. комуністичної бібули. В звязку з тим арештували ще 11 осіб.

АНДЕРСОН ХВАЛИТЬ ТИХ, ЩО КИДАЮТЬ ЯЙЦЯМИ НА КОМУНІСТІВ.

У вінніпеґськім Канадійськім Клюбі саскачеванський премієр Андерсон мав промову, в котрій сказав, що кидання яйцями на комуністів не є чимсь драстичним.

Щодо духоборів то, на думку п. Андерсона, буде з ними спокій, коли канадійські власти видалять з Канади їх провідника, Вереґіна.

ВЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО.

У Вустер, Онт., 65-літній Е. Мекґреґор обляв свою жінку і сина ґазоліною і відтак їх підпалив, бортівника забив штабою, а сам себе пробив ножем. Всі повмирали. Показалося, що Мекґреґор дістав напад божевілля.

МАХНО ВТІК З ВЯЗНИЦІ.

Черновецька преса повідомляє, що відомий бувший отаман українських партизанів, Махто, втік з вязниці в Чехословаччині. Тепер він у Румунії, де пристав до відділу провідника партизанів, Поліщука, що виступає у Бесарабії.

ПОКЛАДИ РАДУ В КАНАДІ НАЙБОГАТШІ В СВІТІ.

В Алберті, 1,200 миль на північ від Едмонтону, відкрито найбогатші в світі поклади раду. Обчисляють, що поклади руди, в якій знаходиться рад, займають 12,000 миль простору. Видатність руди є найбільшою в світі і на продукцію одного ґрама раду піде шість тон руди. Вартість одної тони руди виносить $8,600; бо на витворення одного ґраму раду, який коштує $70,000, іде вісім тон руди.

ЕПИСКОП, ЩО ЗІВ СВОЇ ЧОБОТИ, Є ГОЛОВОЮ АНҐЛІКАНІВ.

Збори епископів анґліканської церкви з західної Канади вибрали 15 квітня архиепископом дієцезії Краю Руперта і митрополитом провінції Ізаака О. Стрінґера, епископа Юкону. Новий анґліканський митрополит, популярно відомий, як „епископ, що зїв свої чоботи", стає на місце архиепископа Метесона, який недавно зрезиґнував з того становища з причини старости. Збори епископів відбулися в парафіяльній салі катедри св. Івана в Вінніпеґу.

Новий архиепископ Краю Руперта їхав 360 миль псами з далекої півночі, щоби дістатися до залізниці, поки приїхав на збори епископів. На зборах він був одним з 8 поставлених кандидатів і при остаточнім голосуванню вийшов 17 голосами проти 14, що були віддані на епископа Овна з Наяґари. Архиепископ Стрінґер перебув 36 літ як місіонар між Ескімосами в території Юкон, з того 26 літ як епископ. Перебуваючи на далекій півночі, він пережив не одну прикру хвилю і нераз блукав у дикім краю без доріг і людей. Підчас одної такої блуканини він був приневолений порізати свої чоботи зі шкіри тюленів і зварити їх на їжу, щоби спастися від голодової смерти. Через те він здобув собі призвище епископа, що зїв свої чоботи.

Архиепископ Стрінґер вертає ще до Юкону і обїде ще раз свою давнішу дієцезію, поки приїде на стало до Вінніпеґу.

ПОЧАЛИСЯ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ РАДИ ЛІҐИ НАЦІЙ

ПЕРША З ЧЕРГИ БУЛА СПРАВА АВСТРІЙСЬКО-НІМЕЦЬКОГО МИТНОГО ПОРОЗУМІННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія).—Першою справою, що прийшла на засідання Ліґи Націй, була справа австрійсько-німецького порозуміння. Проти цього порозуміння рішучо заявилася Франція. Бріян відчитав довжезний меморендум, у якім Франція старалася доказати, що австрійсько-німецьке порозуміння порушує Сен Жерменський договір та договір 1922 року.

Згідно з цими договорами, держави, які їх підписали, зобовязуються не підписувати таких договорів, які порушують їх суверенність. Бріян старався доказати, що австрійсько-німецькою умовою порушено суверенність Австрії. Навпаки, представник Австрії, премієр-міністер Шобер, доказував, що жадного порушення суверенности Австрії в цьому договорі нема.

Анґлійський міністер справ закордонних, Гендерсон, який увесь час залагоджує ріжні гострі питання способом всіляких компромісів, запропонував передати справу австрійсько-німецького митного порозуміння на розгляд міжнародного суду в Газі. Суд цей має вирішити, чи в цій згоді є порушення Австрією або Німеччиною їх мирових договорів. Більшість членів Ліґи Націй на це погодилася.

Замітно, що Гендерсон за всяку ціну намагається полагоджувати гострі конфлікти, які виникають у Лізі Націй між окремими державами. Він хоче зберегти певне порозуміння між державами, яке потрібне для скликання конференції по загальному обеззброєнню держав.

На вечірніх засіданнях комісій прийшло до обговорення предложень у справі погалодження світової економічної крізи. В комісії по утворенню европейської міждержавної юнії відчитано пропозицію російського комісаря закордонних справ, Літвінова, щоб утворити економічний союз европейських держав з участю Росії.

„УКРАЇНСЬКА НЕБЕЗПЕКА".

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Комуніствуюча ґазета „Рада" виступила зі спростуваннями про розмови радянського посла Овсєєнка в справі порозуміння Поляків з Росією на рахунок Українців. На це польська ґазета „Век Нови" знову підтверджує своє повідомлення й додає, що, перевіривши справу, ґазета тепер ще з більшою певністю твердить, що посол Антонов-Овсєєнко активно встряває в польсько-українські відносини у неґативному для Українців дусі, малюючи Полякам „українську небезпеку" та переконуючи про потребу спільного московсько-польського протиукраїнського фронту.

З цієї нагоди краєва преса пригадує, що російська імперіялістична політика завжди мала за одну з головних своїх точок: „поділ впливів" з Польщею на українських землях. Останнім міжнароднім виразом тої політики був Рижський мир, коли підчас переговорів большевицька делеґація отверто пропонувала відступлення Польщі ще трох або чотирох українських повітів за певні торговельні та політичні уступки. Недавно скасовано Комуністичну Партію Західньої України й передано українську територію під Польщею в обсяг діяльности польської комуністичної партії. Крім того Третій Інтернаціонал уже згори застеріг, що вразі комуністичної революції в Польщі Волинь та Галичина мусять надалі лишитися в межах польської комуністичної держави.

ХОЧУТЬ ПЕРЕКУПИТИ АВСТРІЮ.

БАЗЕЛЬ (Швайцарія). — Міжнародній Світовий Банк пропонує Австрії кредит у сумі $14,000,000 щоби вратувати її від фінансової крізи. Австрія зовсім не просить фінансової помочи.

Очевидно свою пропозицію банк робить на те, щоб розбити австрійсько-німецьке митне порозуміння.

КРІВАВІ ВИБОРИ.

КАЇРО (Єгипет). — Закінчилися вибори до парляменту. В ріжних місцях прийшло до крівавих сутичок між виборцями та поліцією, коли виборці протестували проти зміни конституції та проти системи виборів.

Підчас цих сутичок поліція вбила 10 осіб і кілька поранила. Уряд задоволений вислідами, бо вони дали йому бажану більшість у новім парляменті.

ЕПИСКОПИ Й ЄЗУЇТИ ТІКАЮТЬ З ЕСПАНІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — Після того, як наступило заспокоєння на вулицях міста, уряд скасував військовий стан і зменшив военну охорону вулиць. Заходи уряду проти священства й єзуїтів, які ставляться неприхильно до републики, а також обурення населення привели до того, що епископи, ксьондзи, монахи та члени ордену Єзуїтів утікають масово з Еспанії. Католицьке священство шукає собі захисту на території Франції та в Італії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЗИВАЮТЬ ДО ТЕРПЕЛИВОСТИ

З тих відомостей, які доходять до американських ґазет з Женеви, покищо не видно, щоби справа польської „пацифікації" в Галичині, була там настільки актуальною, щоб займала заграничних кореспондентів. Це ще не доказує, що „пацифікація" стала маловажною справою. Причина цьому та, що ті, котрі трясують Лігою Націй, заінтересовані чи заалярмовані іншою, для них важнішою справою, а це проблемою торговельного союза між Німеччиною й Австрією. Франція і її трабанти добачують у тім союзі перший крок до обєднання Німеччини й Австрії в одну соборну німецьку державу і тому не хочуть допустити до цього союза. І тому саме заграничні преса не згадує теж нічого про польський терор над Німцями на Шлеську й про відшкодування, яке Польща мала заплатити пошкодованим Німцям, бо й ця справа не дуже то тепер цікавить Раду Ліґи Націй.

Міжнародні події, які є для великих держав важнішими, відсувають ті справи на дальше місце. Можливо, що навіть і мимо цих подій було би Польщі вдалося справу „пацифікації" відложити, бо вона до цього змагала на всі лади. Але виходить, що не тільки її інтриґи, пропаґанда та впливи готові заважити на відложенню нашої справи, але це й інші міжнародні події.

З того, що подає анґлійський часопис „Ди Менчестер Ґардіен", виходило би, що справа польських звірств у Галичині буде відложена до осени й прийде під обради на засіданню Зборів Ліґи Націй. Цей часопис подає далі, що на ділі нема ніякого оправдання на таке відкликання отсеї пекучії справи, але з другого боку звертає увагу Українців на те, що на Зборах Ліґи Націй буде ліпша нагода до ширшої дискусії над українсько-польським конфліктом, ніж це є можливе на Раді Ліґи.

„Менчестер Ґардіен" відчуває, що таке поступовання Ліґи Націй подратує Українців. І саме те змушує його звернутися до Українців з порадою бути терпеливими і виждати рішення Ліґи Націй. Ота ґазета підчеркує, що всякі революційні відрухи на українських землях під Польщею, які являлисяб реакцією на проволікання справи „пацифікації" з боку Ліґи, відразу вбили би в Лізі цілу нашу справу. Тому радить цей часопис виждати до осени, а якщо рішення Ліґи не задоволить Українців, тоді український провід буде звільнений від відповідальности, якщо на українських землях під Польщею спалахнуть нові революційні відрухи.

НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Загальне навчання та ліквідація неписьменности.

Вже протягом більше 10 років совітська влада намагається зліквідувати на Сході Европи неписьменність населення та запровадити загальне обовязкове навчання для молоді. Тимчасом з ріжних причин (недостача матеріяльних ресурсів взагалі, брак шкільних помешкань, учителів, підручників і т.д.) ще й до нині не лише не вдалося зліквідувати неписьменности поміж дорослим населенням, а не запроваджено навіть і загального навчання.

І дійсно, в 1930 р. у Совітській Росії нараховувалось лише 61% письменних та ще аж 39% неписьменних, в Совітській Білорусі нараховувалось письменних 69%, в Закавказській Федерації 52%, а на Совітській Україні було 71% письменних і 29% неписьменних. Не слід також забувати, що поміж письменними є дуже великий відсоток (від 15 — 20%) малописьменних. Цебто ще й нині в Совітському Союзі нараховується не більше половини справді письменного населення. Нпр. на Совітській Україні є нині неписьменних лише віком від 15—50 років коло 4 мілонів душ. Крім того в цьомуж віці є мало письменних понад 3 міліони. Всіх же неписьменних та малописьменних на Совітській Україні нараховується до 10 міліонів душ.

Проте в порівнанні з тим станом неписьменности, який панував на Україні за царського режіму, сталися досить великі зміни. Як відомо, перед війною царська влада провадила політику русифікації України, а тому українське населення фактично було позбавлене можливости здобувати собі освіту рідною мовою, бо зовсім не було українських шкіл. Цим і пояснюється той факт, що тоді на Україні нараховувалось лише 35% письменних (з того поміж чоловіками було до 45% письменних, а поміж жінками 20%).

Навпаки, сьогодня, як бачимо, Совітська Україна щодо письменности населення займає перше місце в Совітському Союзі. Так в 1930 р. серед усеї дорослої людности України було 78% письменних чоловіків і 52% жінок. Цей значний поступ пояснюється в першу чергу тим, що нині на Совітській Україні панує вже українська народна школа (українські школи виносять понад 80% усіх шкіл), а також тим, що харківський народний комісаріят освіти справді робить всі можливі заходи, щоб як най скорше зліквідувати неписьменність поміж населенням країни. Нпр. в 1930 р. 2.7 міліонів неписьменних та малописьменних навчались грамоти на особливих пунктах ліквідації неписьменности.

За виробленим комісаріятом освіти пляном протягом 1931 р. треба було навчити грамоти 2.8 міліонів неписьменних і 1.8 міліонів малописьменних. Проте, як це видно з доповіді комісаря освіти Совітської України, п. Скрипника, на XII. Всеукраїнському Конґресі Рад, цей плян не зовсім вдалось зреалізувати. Так плян ліквідації неписьменности виконано на 70%, а плян ліквідації малописьменности на 77%.

Не зважаючи на це, можна припустити, що коли ліквідація неписьменности буде переводитись і далі таким же темпом, то протягом ближчих 2—3 років на Совітській Україні принаймні формально буде зліквідована неписьменність поміж дорослим населенням. Звичайно для справжньої ліквідації неписьменности потрібно довшого часу, бо нині вона відбувається поверхово, а тому особливо поміж малописьменним дорослим населенням помічається величезний рецедив неписьменности.

До 1931 р. проблема ліквідації неписьменности у значній мірі ускладнювалась ще й тим фактом, що не було запроваджено загального обовязкового навчання, а тому навіть протягом останніх років що року 15—20% дітей шкільного віку залишалось поза школою. Саме з цеї причини на Совітській Україні нині нараховується понад 600 тисяч підлітків віком від 12—15 років, які з ріжних причин не мали можливости пройти курс початкової школи.

Не зважаючи на ріжні труднощі, в 1930/31 шкільному році на Совітській Україні нарешті запроваджено загальне навчання, хоч, правда, навіть у цьому році до початкової народної школи було принято тільки 95% дітей віком від 8 років, що досі не вчились, а саме понад 900 тисяч душ. Як відомо, на Сході Европи панує ще переважно чотирорічна народня школа, охоплюючи дітей віком від 8—11 років. В 1930—31 шкільним році у всіх народних школах Совітської України нараховувалось 3.5 міліона учнів, тоді як перед війною вони охоплювали лише 1.7 міліонів дітей навчального віку.

Значно гірше є з навчанням підлітків від 12—15 років, для яких зорганізовано спеціяльні однорічні та дворічні школи. Так цього року ті школи охопили лише 200 тисяч цих переростків або 65% наміченого пляну. Цебто для ліквідації неписьменности поміж цими переростками потрібно ще не менше 2 років.

Щоб піднести народню освіту на вищий ступінь, комісаріят освіти Совітської України виробив плян повільної заміни чотирорічного загального навчання на 7-річне. З цею метою в 1931 р. було відкрито 2,466 нових пятих груп, до яких принято понад 220 тисяч дітей, або понад 70% усіх учнів, що закінчили 4-річні народні школи. Цебто не виключено, що протягом ближчих років народня школа на Совітській Україні буде не лише охоплювати всіх дітей навчального віку, а головно: забезпечувати їм належну освіту. До нині в цьому відношенні становище не було дуже втішне, бо чимало учнів вже існуючих семирічок, а саме від 25—30%, з ріжних причин виступали з них перед закінченням школи.

Саме з цеюж метою совітська влада робить ріжні заходи, щоб надати семирічним народним школам фаховий характер, бо як упромисловлення країни так і колективізація рільництва вимагають що року сотні тисяч нових кваліфікованих робітників та інших фаховців. Так український господарський плян лише протягом 1931 р. передбачає збільшення робітників та службовців на 670 тисяч душ, з того 517 тисяч робітників і 153 тисячі службовців. Цебто кадри найманої праці, які на Совітській Україні в 1930 р. виносили коло 2.8 міліонів душ, мають збільшитись до 3.5 міліонів.

Взагалі проблема нових кадрів, необхідних для належної розбудови народного господарства, є нині дуже пекучою для совітської влади. Нпр. на Україні на 1. січня 1931 р. нараховувалося всього 10 тисяч інжинірів та понад 15 тисяч ріжних техніків, тоді як все зростаюча українська промисловість вже при кінці цього року потрібуватиме ще коло 11 тисяч інжинірів та до 16 тисяч техніків. Тимчасом українські технічні інститути випуском молодих інжинірів в 1931 р. зможуть покрити лише 50% потреби, а технікуми підготують лише 45% потрібної скількости в техніках.

Якщо взяти на увагу, що українська промисловість дістане ще частину фахових технічних курсів, які підготовлюють фаховців з кваліфікованих робітників, то всеж бракуватиме до 4 тисяч інжинірів та 6 тисяч техніків. Таким чином темп упромисловлення Совітської України гальмується тим, що українська промисловість буде укомплетована технічними фаховцями лише на 80%.

Так само українська промисловість потребує нині 270 тисяч нових кваліфікованих робітників, а сільське господарство понад 150 тисяч ріжних фаховців для обслугування українських радгоспів та колгоспів. І от, щоб вирішити проблему нових кадрів, совітська влада одночасно з перекваліфікацією старих робітників на ріжних курсах значно побільшує скількість семирічних народних шкіл та перетворює існуючі семирічки у фабрично-заводські школи та в особливі хліборобські школи для колгоспів. До нині з усіх міських семирічок 78% вже перетворено на фабрично-заводські школи, а з усіх семирічок на селі 50% перетворено на школи колгоспної молоді.

Як бачимо, питання належного піднесення загального навчання щільно повязане з проблемою технічних кадрів, необхідних для успішного переведення, упромисловлення та реконструкції сільського господарства Совітськокі України на підставі виробленого господарського пляну.

Б. Дніпрянський.

НА ТЕМИ ДНЯ.

ДУРЯТЬ „ХАХЛА".

В англійських ґазетах в Анґлії появилися з весною оголошення тур до „радянського союза". „Побачте „радянський союз" у 1931 р.!"—кричить оголошення. „Відвідайте ревієру Чорного моря, Криму й Кавказу. Поїдьте собі для приємности по Волзі, звідайте Москву, Ленінґрад, Київ і „російську Марсилію" — Одесу".

Це оголошення ріжниться від звичайних оголошень в американських ґазетах тим, що ні словом не згадується про Україну. Одеса — це просто „російська Марсилія"...

Чомуж воно так? Певно тому, що в Анґлії Українців нема, а в Америці є, і треба „хахла підвести".

ОСЬ ЯК ЕПИСКОПИ ПОСЕРЕДНИЧАТЬ.

Підчас заворушень на острові Мадейрі, коли загострення доходило до проливу крови, епископ Фунчалю запропонував своє посередництво між повстанцями й портуґальським урядом. Епископ поїхав на воєнний корабель та своїми переговорами довів до того, що провідники сторін зустрілися для вирівнання своїх непорозумінь.

Порівнайте з тим посередництво епископа Хомишина, котрий теж пробував бути миротворцем між Поляками й Українцями та своїми заходами стілки напакостив Українцям.

ПОСЕРЕДНИЦТВО ЕПИСКОПА ХОМИШИНА.

У яскравій суперечности з тим стоїть посередництво між Поляками й Українцями, якого піднявся станиславівський епископ Хомишин.

Що епископ Хомишин хотів згоди з Поляками, цього йому ніхто не заперечить. І він і його ґрупа, котрої ідеольогом є д-р Осип Назарук, цього здавна собі бажають, так сильно, що не дуже то й перебирають у способах, які, на їх думку, до згоди можуть довести. Цю неперебірчивість у спобах видно з того, що епископ Хомишин не вдоволився заходами до зведення з собою посварених сторін на конференцію, але став читати публично українському народови лекцію про потребу й умови угоди.

В своїй лекції українському народови, епископ Хомишин виходив, видно, з заложення, що Поляки мають охоту до згоди, а тільки Українці тої охоти не мають, бо вони не мають охоти бути льояльними супроти Польщі.

Та факти показали всю безосновність основних заложень становища епископа Хомишина. Поляки найменшої охоти до згоди з Українцями не проявили й перековори зірвали. Що більше: вони зірвали переговори власне за те, що, мовляв, Українці не є льояльні супроти Польщі, а на доказ, що Українці є нельояльні, Поляки доказують у світі заявами таких хрунівських послів, як Бачинський і Певний, та посланієм епископа Хомишина до Українців про льояльність супроти Польщі.

Значить, Поляки вжили слів епископа Хомишина, щоби бити ними Українців та щоб валити ними ту угоду, котру епископ Хомишин хотів наблизити своїми лекціями про потребу української льояльности супроти Польщі.

Д-р А. Т. Кібзей.

СПОМИНИ З ПОБУТУ НА УКРАЇНІ.

(10)

Аж по довших короводах та крутанині, коли я сказав, що я якраз турист з Америки, він приніс мені дві білі булочки. Так я й повечеряв.

На концерті в Пролетарськім Сваді.

По вечері я знову пішов до Пролетарського Саду, де якраз в годині 9-тій вечером мав відбутися заповіджений великий концерт під голим небом. Вступ до саду на концерт коштував 80 копійок. З оголошень видно було, що для студентів вступ був знижений в ціні на 20 копійок, а для „червоноармійців" на 15 коп. — Програма концерту — маленький кусник паперу, видрукуваний на машинці до писання — коштувала 20 копійок осібно. Я купив програму. І не пожалував, бо була зладжена українською мовою. Се для мене було вдоволенням, бо хоч тут і там говорили по російськи, то бодай програма була по українськи.

Концерт складався з виступів капелі на орхестральних інструментах; були й сольові співи і т. і. Якийсь, видно український артист, відспівав декілька українських пісень. Імени його не можу собі пригадати, бо згубив програму. Концерт був взагалі дуже добре відданий. Публика розходилась вдоволена по концерті. А було вже коло години 12-тої в ночі, як всі розходились домів.

Хрещатик у ночі.

Я йшов пішки Хрещатиком аж до готелю, щоби придивитись нічній публиці та нічному життю Київа. Люде взагалі були бідненько одягнені та виглядали наче в одностроях; мущини переважно в рубашках, в сірих або чорних штанах та якихнебудь черевиках. Капелюхів або якогось іншого накриття на голову мало хто носив. Серед такого хорошого погідного та теплого вечера на Україні мабуть нікому й не треба було накриття на голову. Я й свій капелюх по більшій части носив в руці; затепло було. Жінки були вбрані переважно в якісь білі кафтаники чи блюзки, в бідненькі чорняві спіднички; по части без капелюшків на головах. Шовкових панчішок не видно було, тільки з найдешевшого бархану (бавовни). Пізніше довідався я, що шовкових панчішок в цілім СССР не можна було ніде докупитись.

На Хрещатику (Воровського) я запримітив дві жінки; одна з них, молода дівчина, була прекрасно вбрана в український народній стрій. Вони зацікавили мене. Приступив я ближче до них та, набравши більше відваги, спитався їх по українськи, звідкиля вони. З розмови довідався я, що це були селянки та що їх строї були їх власного виробу. Говорили такою мовою як звичайні наші галицькі селянки.

По цілоденній моїй прогульці тільки концерт та ось та українська дівчина, що йшла з мамою, додали мені більше духа і надії, що й на Україні подекуди є Українці...

По дорозі до готелю мав я також нагоду бачити, як якісь два „товариші" ціпко билися з собою пястуками. Та не довго тревала їх боротьба. Міська поліція повела їх обох, мабуть до „Іванової хати". Значиться, що і в Радянщині не всі „рівні" й не все вільно...

Коло 1-шої години в ночі я повернувся до готелю й струджений цілоденним рухом — зараз положився спати.

Другий день у Київі. В чужоземнім Віддлі „Окрадмінвідділу".

В понеділок рано, 12. серпня, встав я як звичайно, поснідав у тій самій „кондиторській" що передше, та знаючи, що ще не мав дозволу від властей на пробуток у Київі, я в першу чергу взяв з собою якогось провідника і поїхав до чужоземного відділу при т. зв. „Адмінвідділі" або „Окрадмінвідділі", щоб зголоситися для контролі та постаратися о дозвіл на пробуток. Розуміється, що я мав вже при собі мій американський пашпорт, який на ту потребу віддали мені урядовці готелю.

„Окрадмінвідділ" міста Київа находиться в будинку при вул. Горовиця, ч. 1, (колишня вул. Житомирська). Будинок високий на 3 чи 4 поверхи. На третім поверху був чужоземний відділ, в котрім урядують від 9 год. рано до 2 пополудні. Туди й справили мене з моєю орудкою. Коли я увійшов до кімнати, побачив там людей, що вже чекали на полагоду своїх справ; було пять або шість мущин та дві або три жінки. Сиділи на лавках Ціла обстановка кімнати була дуже нуждениа. Старі, пошарпані меблі, три столики, дві лавки для гостей. За одним столиком сиділа якась молода жінка та переглядала зшитки паперів. До неї я й звернувся з запитом у моїй справі. Вона просила мене сідати, — значить; треба чекати на чергу.

Сів я на лавку тай терпеливо чекаю. По кількох хвилинах увійшов до кімнати якийсь товстенький, чорнявий мущина тай сів біля мене. По його вигляді я зараз здогадався, що це Жид. Тай вгадав. Коли я переглядав мої папері, він спостеріг у мене американський пашпорт і промовив ломаною анґлійщиною: „О, ю ар фром Америка?" Я відповів йому теж по анґлійськи, що так. Між нами вивязалася пошепки розмова то про це то про те. А був це Жид з Ню Йорку.

По якійсь півгодині прийшла черга й на мене. Покликав мене до себе урядовець, що вже сидів за столом. Я представив йому мою справу та показав свій пашпорт. По перегляді пашпорта він оглянув мене з усіх боків, змірив мене очима від голови до ніг та на моє здивування відізвався до мене по анґлійськи: „О, ю ар фром Дітройт?"

Якжеж я втішився, що перед хвилею, розмовляючи по анґлійськи з Жидком, котрий присівся був біля мене, я нічо лихого ані неприхильного не сказав про СССР! Бо коли цей „пан комісар" розуміє й говорить по анґлійськи, то як легко він міг мене переловити на слові; як скоро міг я попасти в тарапати!

Та по хвилі спитався я й „товариша" комісаря, звідки він знає анґлійську мову. Відповів, що навчився її там, де й я — себто в Дітройті. Бажав я завести з ним довшу розмову та дещо довідатись, як і звідкиля він приїхав та коли, але він дав мені до зрозуміння, що тут не місце на таку розмову. Так я й урвав бесіду. Зазначую це лише тому, щоб показати, як необережному чужинцеви легко булоб попасти тут в халепу або в підозрілу лапку, коли не знає, з ким або до кого роворить, та як знаменито радянські уряди до цього є приготовані.

(Далі буде)

Дентист: Що ви вже так кричете!? Я ще навіть не доторкнувся вашого зуба.

Пацієнт: Так, але пан доктор доторкнулися моеї нагнітки!

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ.

Українське Тріо.

Концертова Управа Вери Бул-Гол (113 W. 57th St., New York, N. Y.) підписала контракти на 3 виступи Українського Трія з такими університетами:

1) University of North Carolina at Chapel Hill, N. C., на 30 червня ц. р.

2) Duke University at Durham, N. C., 1-го липня ц. р.

3) East Carolina Teachers College at Greenville, N. C., 2-го липня ц. р.

Українське тріо зорганізоване тому 10 місяців нашим славним скрипаком і композитором Романом Придаткевичем в ціли пропаґанди української музичної культури між чужинцями. В склад того трія входять пані: Марія Гребенецька, сопраністка; Аліса Корчак, піяністка та Роман Придаткевич, скрипак. В теперішний час це одинока українська концертова орґанізація в Америці, яка має на ціли при помочи своїх виступів служити українській справі. Треба отже поґратулювати йому за те, що матиме можливість виступити в американських культурних центрах і захопити їх молодь українською музикою.

Було би добре, як би ті Українці, котрі мають звязки з впливовими Американцями, звернули їх увагу на істнування українського трія для заанґажовання його на виступи по інших каледжах і клюбах.

Діти мають черваки в жолудку, а дорослі в серці або в голові.

Дехто має богато в мізиннім пальці, але зате нічого в голові.

Невинність часто у всьому винна.

Людина сердиться часто за те, що сердиться, і за те сердиться ще більше.

Якби небо не було так високо, то люди давно забралиб Господу Богу всі зорі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДАВНА Й СУЧАСНА ПОЛЬЩА.

Здається, що історія не знає більшої анархії й безладдя, як те, що ділось у старій Польщі. А всьому тому була винна польська шляхта. Хто не був шляхтич, не мав у Польщі ніякого права, був наче худобою. Селяни не мали ніяких ні то горожанських прав, але й людських. До шляхти належало законодавство й вона керувала державою на свою користь. Шляхта страшенно знущалася над простим народом і ніхто не міг ніде жалітися на неї, бо на шляхту суду не було. Та Українцям було найгірше жити під польським пануванням. Вони були зненавиджені й переслідувані ще й через те, що були іншої нації та православної віри. Православним Українцям не давали служити в урядах, ні державних ні громадських. В жадній державі не було такого здирства, як у Польщі. Дерли з людей за те, що забив дикого звіра, за риболовство, за вивіз збіжжа на продаж і т. і.

А коли це згадуємо, то приходимо до переконання, що теперішня Польща не ріжниться від старої. Які були здирства передше, такі є і тепер. Понадумували тепер теж усякі податки, що бідний селянин не вспіє їх сплачувати. У Галичині селянин платить тепер найменше два рази більший податок, як платив за Австрії. До того селян обтяжують ще іншими примусовими данинами, як примусова асекурація, датки на ріжні польські „патріотичні установи" і т. п. Крім цього накладають на селян кари від собак, безрог, від грівки, від табличок на возах і т. д. Усі ті данини й кари стягають ляцькі деруни від селян при помочі екзекуторів. Як хто помре, накладають на інвентар страшенну оплату. Недавно помер мій приятель, котрий лишив вдову з чотирма сиротами. Нещасна вдова оплатила за інвентар 900 зол., а по кількох місяцях приказано їй платити ще раз 900 зол. Бідна вдова внесла рекурс проти цього, бо вже навіть ціла господарка мало що більше вартує. Та як справа вийде, не знаю. Отак ляцькі деруни друть шкіру з наших братів і тою кервавицею доробляються. Ляхи деруть селян ще й з другого боку. Що селянин продає, все те дешеве, а що купує фабричне, то все дороге. У теперішньому часі треба доброї корови, щоби її продати за 12 долярів. А як хоче купити добрі чоботи, треба заплатити 10 долярів. Навіть за шкіру на постоли треба заплатити 2 доляри. Селяни дивуються, що за чорт, що худоба тана, а шкіра з неї дорога. Деруть ще і в такий спосіб, що як хтось хоче їхати до Америки, то заки дістане позволення (а часом і не дістане), мусить їхати за ним кілька разів до Варшави. У Польщі залізниця дорога і в той спосіб держава заробляє. Навіть суд карає тепер переступників більше грішми ніж тюрмою. Помимо того, що Польща наложила на людей усякого роду драчки, вона не збогачується, але гнеться під тягарами заграничних довгів. Не диво, що в народі зростає з кождим днем більша ненависть до Польщі й я певний, що вона таки не вдержиться, бо людям таки терпець урветься.

Яким Ощипок, Клівленд, О.

Лікар: Пані, я заборонив вашому чоловікови курити на якийсь час.

Жінка: Ах, дуже вам дякую, пане доктор! Я саме завісила нові фіранки!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Американці інтересуються українським танком.

Дня 16. травня відбулася в приміщенню школи українського національного танку В. Авраменка в Ню Йорку нарада над дальшою орґанізаційною працею в цілі підготовки нових мистецьких вистав, злучених з українським танком. Наради відбулися під проводом голови дотеперішного Комітету, Петра Сокальчука — (М. Новак секретарював). Цікаві відомости подає балєтмайстер Василь Авраменко, заявляючи, що кромі вже звісних запрошень уладити величаві українські вистави в найголовніших американських містах, дістав він ще запрошення від Англійсько-американського Клюбу Танцюристів, від Шведів, від Інформаційного Бюра, що збирає відомости про культурні цінности ріжних рас, що тепер замешкують Злучені Держави. В отсім Бюрі показали п. Авраменкови програми концертів Кошиця і всі матеріяли, звязані з поїздкою Національного Хору, а таксамо і подібні матеріяли, що відносяться до праці самого Авраменка. Це Бюро зопропонувало Авраменкови взяти провід у спеціяльній орґанізації народніх танків ріжних ґруп в Америці, з українським танком як провідним, і стреміти до витворення американського народнього танку. В цій справі мають відбутися наради національних ґруп з початком червня, при чім головний провід мав би спочивати в руках балєтмайстра Авраменка. Кромі цього Авраменко має вже виступити перед товариством учительок вищих шкіл (каледжів і університетів) в Ню Йорку, навязав зносини з нашими братами з Підкарпаття, і розпочав підготовку виступів в Шикаґу й Филаделфії. — Щоби не дати справі заспати, задумує Авраменко відкрити літні курси в Ню Йорку і курс інструкторів в ріжних галузях мистецтва, включаючи й науку співу.

В дискусії показалося, що менші виступи можна буде робити при помочи Клюбу Танцюристів, який істнує при Школі Авраменка, а до більших треба заздалегідь приготовлятися. Гром. Кашалаба з Пасейку звернув увагу, що найбільшу підготовку до таких діл може зробити відповідна аґітація в пресі, при чім звернув увагу, що межи чужинцями більший успіх для української справи робить український танок, ніж інші галузи мистецтва.

По двогодинних нарадах прийшли присутні до заключення, що теперішний Ювилейний Комітет повинен приступити до плянової орґанізації якогось ширшого тіла, котре займалось би переведенням вище згаданих виступів. У тій цілі має Комітет скликати нараду фаховців-артистів.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Позитивні успіхи трентонських Українців.

Ще рік тому панувала в нашій громаді якась бездушність. Здавалося, що люди збайдужніли і не мають охоти до ніякого народного діла.

Та цього року справа виглядає куди інакше. Видно відродження у старих і молодих. А зміна та повстала головно тому, що чужі звернули на нас увагу. Самі Американці заінтересувалися нашою штукою і віднеслися до нас з найбільшою прихильністю. А до Американців заговорив в першу чергу наш балєтмайстер Авраменко українським танком.

Авраменко не тільки навчив танку, котрих тут учить наш улюблений учитель М. Гира, але вивів цей танок перед Американців.

Другим нашим піонїром на полі штуки є в нас в Трентоні о. Корсуновський, завдяки котрому наша пісня здобула загальне признання. Доперва від нашого концерту почала тутешня американська преса писати про нас з більшою увагою.

Концерт, який влаштовано для учительок і студентів у гай скул, випав надзвичайно гарно. Як про спів так і про танки написали часописи дуже прихильні рецензії.

При отворенню стейтового музею наша пісня так захопила чужинецьку публику, що запрошено сейчас хор на новий виступ.

А коли місто влаштувало Музичний Тиждень, то мейор міста вислав спеціяльне запрошення до Школи українських танків і до Хору, в якім підчеркнув, що він гордий з того, що в Трентоні має горожан, котрі походять з народу, так богатого на скарби штуки. Мейор просив Українців, щоби відкрили свято, призначуючи для їх виступів неділю, себто найкращий день з цілої вистави.

Додам, що всю ту роботу веде невеличка, але добре зорґанізована громада при Українській Православній Церкві.

Тепер трентонські Українці готуються до величавого виступу на взір того, який був у Метрополитен Опера Гавс. У Трентоні нема такої великої галі. Тому виступ буде на половину менший щодо числа танцюристів, але програма буде дорівнювати виступови в Ню Йорку.

Сам балєтмайстер Авраменко відтанцює два сольові танки: „Горе Ізраїля" і один український танок.

Жиди, як тільки довідалися, що Авраменко відтанцює жидівський танок, вже тепер розкупили кількасот білєтів. Тому звертаємо увагу громади, щоби завчасу закупили білєти в урядників громади, щоби потім не було так як в Ню Йорку, що богато вернуло без тикетів.

В. Гасій.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт Молодечої Орхестри М. Гайворонського.

Дня 3-го травня відбувся у салі Укр. Народного Дому концерт Молодечої Орхестри п. М. Гайворонського.

Програму цього симпатичного вечера виконували скрипково-мандоліновий гурт і смичкова орхестра п. М. Гайворонського, шкільний хор під управою п. Т. Онуфрика, пані М. Гребенецька, сопран та п. М. Карлаш, барітон. Фортепяновий супровід був у руках п. М. Стембера.

Шкільний хор відспівав дуже гарно народні пісні в приличних опрацьованнях, а зіспівання і добрий голосовий матеріял тих молодих хористів це заслуга праці енерґійного і доброго діріґента п. Онуфрика.

Пані М. Гребенецька, відома наша сопраністка, відспівала „Ой казала мати" і „Ой козаче мій", слова і музика М. Гайворонського. В його також опрацьованню „Журавлі" (слова Богдана, а мельодія Льва Лепкого) і народну пісню „Ой у полі могила". Останню виконала з великим успіхом з акомпаніяментом орхестри. Всі пісні помимо того, що рідні собі характером і опрацьовані одною рукою і серцем, робили дуже миле враження своєю щирістю.

П. Карлаш, відомий український барітон, відспівав дуже гарно чудесну „Думу", Гайворонського, „Зацвила калина" Степового, та сумнівної музичної вартости, помимо опрацьовання Гайворонського, мельодію Тимка Падури (або когось з тої „школи"): „Віє вітер" з акомпаніяментом орхестри. П. Карлаш розпочав співання своїх наддатків промовою, що українська критика йому робить докори за співання веселих творів. Ми не пригадуємо собі заміток критики на тему веселих пісень. Навпаки, ми раді все чути веселі пісні в добрих опрацьованнях. Була зате згадка про „вихиляси і викрутаси" при акомпаніяменті дешевої пісні і музики, які ми чули тому рік на святі Шевченка. Перед кількома роками чули ми теж на святі Шевченка пісню кабаретового характеру, хай і до слів Руданського, яка має в свойому тексті хоч би такі звороти як „а свиня свинею буде". Публика має вимоги до виконавців, все одно, чи це аматори, чи професіонали, які не можуть переходити меж приписів доброго смаку і моралі. Попри „Лірника" в Сарматовському стилю, але добре опрацьованій пісні, були „веселість" і „перець" у пісні на сюжет „як старий оженився". Прикро було дивитися, як діти і підростки, які становили 3/4 публики, із „захопленням" цею сороміцькою темою пісні аж бралися за боки. А хіба це можна вважати успіхом?

Ученик п. Гайворонського С. Терпеливий передав гарним тоном 2 части зі скрипкової сонати Гендля.

Але ясними і милими моментами були точки орхестри п. Гайворонського. Він сам всі твори або компонував (як пр. чудесний Вечір) або опрацював, щоби видістати зі своєї орхестри як найкращий вислід. Як трудно поставити таку орхестру, часом зі слабких учеників-музикантів, знає той, хто мав сам з тим діло. І тут треба висловити п. Гайворонському признання, а за недостатки вибачити, бо це ученича орхестра, а не симфонія, або українська народня орхестра в Метрополитен опері. І загально це публика відчула і дала признання цій важкій та невдячній праці.

Роман Придаткевич.

— Добре було би, колиб на залізницях замісць переділок для некурців завели переділи для балакунів.

Олесь Бесарабенко.

ГРІХ ВЕСНИ.

Подія з ґазет.

(Нарис).

Толь і Галя залишилися сами в кімнаті.

Обоє почули ніяковість, яку знає пара молодят, уперше залишившись у четверо очей.

Галя зчервоніла, як мак. Її вушка стали гарніші від проміння ранку в огні. Толь бачив у профілю тонкий, ніжно-білий носик, повні, рожеві губоньки і малесеньке, пещене підборіддя. Соняшне світло золотило пух її личка, граючи в очах синіх, як небо, в чорних кучерях, що спадали на чоло. Біла блюза дуже сходилася з виразом наївного, милого личка дівчини, даючи незатерте враження.

Толь шарпав ґудзик свого одягу, дивлючись то на Галю, то у вікно, не знаючи з чого зачати розмову.

А весна йшла вперед...

Її дух закрадався між листву, шептав, ґнув ніжно-зелені трави, розносив пахощі розпуклих пупянків, свіжість нового життя...

Сади цвили. Щебетали пташки. Сонечко сміялося проміннями в безмежнім блакиті, в тремтінні листви, в дзюрчанні струмочка, переливаючись веселкою самоцвітів. Груди наливались нектаром, розпарились, тягаючи в себе ненаситно свіже, бадьоре повітря. Все казало про молодість, молодечий розгін сил, про чар, красу, життя, тепло і світло коханки Весни!

Світ виглядав, як у перші дні сотворення раю...

Толеві защеміло в ласкавих промінях поцілувати Галю в дівочі уста, покласти свою голову на її коліна, забутися в країні мрій.

Але цього не міг надіятися — хоч як її кохав.

Дійсність життя була проти нього...

Примушене мовчання обоїх непокоїло. Нарешті дівчина, як вихована в пристойній сімї донечка, поборовши свою сором'ливість, запитала Толя, який тоді саме ймився в ролі недозволеного глядача, зайорзавшись від сорому, на кріслі.

— Ви любите весну?

— Ні... Я осінь більше люблю.

— Чому?

— Я песиміст...

Вона спинилась на хвилинку поглядом в його очах, немов задумавшись, прищурилась хитро і, немов вагаючись, вела далі розмову.

— А що ви любите більш над все?

Толь знияковів. Погляд дівчини залазив у душу і читав в ній потайні думки. Нараз крізь відкриті вікна долетіли звуки пісні з села. Толь збирався щось відповісти, але не встиг, бо дівчина схопила його за руку і приклавши пальчик до його уст, зробила знак, щоб мовчав. Почуття доторкнення пальчика пробігло струмочком тепла по устах і одно бажання заволоділо всім юнаком.

Нагнувся до неї, коли дивилась у вікно, і прошепотів на вушко:

— Галюсю...

Схопилась, глянувши йому у вічі. Горячий поцілунок залишився на її устах.

— Ай!... Толь!...

Він залепетав, як немовлятко, не знаючи, що діяти з собою. Галя відвернулась, надувши губоньки, спустивши очі в землю.

Запанувала неприємна мовчанка.

Тільки червоні личка безмов свідчили про весняний жарт.

Толь, набравшись трохи сміливости, зачав просити Галю, щоб не гнівалась. Мовчала... Пильнував заглянути в її оченята, але не міг, бо завжди відверталася. Та це довго не могло бути. Нараз їх очі здибались, потонули одні в других. Вона глянула якось смішно-сердито, усміхаючись устами, а далі як не засміється, мов дзвоники...

Знала, що Толь любить... а для дівчини найсолодше почуття, коли знає, що її хтось любить.

Почула себе розхвильованою, ніяково усміхаючись. Щоб заховати настрій, жартуючи додала:

— Вам не сором мене цілувати?

*

Після цеї пригоди настав третій Великдень.

Толь і Галя були дорослими, молодими людьми, а не юнацтвом.

Зустрівшися святами, між іншим вони пригадали свій епізод з рожевих днів розцвіту літ і довго сміялися над нерозуміло-смішними моментами юнацького кохання.

Одного разу, по обіді, коли гості засіли грати в карти — старші, а молодших не було, Толь і Галя пішли в сальон відітхнути від гомону і всієї гульні...

Щоб розважити трохи Толя, Галя сіла при піяні, перебираючи ноти для грання. Він нервово ходив по кімнаті, курячи циґаретку, а потім, ставши коло вікна, задивився на Галю, склав руки навхрест і нескоро промовив:

— Галюсь, заграй „Фату-Моргану".

Дівчина звела на нього свої здивовані очі.

— Толю... Не хочеш веселого? Тиж так любиш веселе... але — як хочеш...

Толь хитнув головою.

— Ні... Галюсь, це моє останнє бажання...

Не розуміла натяку і дивилась, як не своя.

— Галюсь... Будь добра, не допитуйся, грай; колись сам скажу.

Заграла... І тяжкий настрій, не знати звідки, засів у її душі. Сумні звуки поволі дзвеніли, плили і вмирали луною забутих відголосків...

Скінчила і в глибокій задумі обоє непорушно заніміли.

Він, дивлячись у вікно, а вона — на нього. Коли промовила імя „Толь", то вбачила в оберненім обличчю перлу в очах.

Немов закамяніла хвилинку.

— Толь, добрий мій, скажи, що з тобою?

Тільки усміхнувсь і відповів, підроблено-бадьорим голосом:

— Ет,... пусте!

Але далі не міг триматися і його голос знов забренів сумом.

— Галюсь, „Фата-Моргана" то є моє кохання. Гарна пісня... І дійсно, що так, як у ній співається. В юнацтві любов, як фата-моргана, далеко на горах, і нею живеш, для неї молишся і віддаєш все серце, душу життя; а коли приходить грізний самум, то розбиває той чарівливий привид і лишається нудне болото... літа пригнені і... закони... Дякую тобі щиро, Галюсю, за приємність, треба йти...

Галя не знала, що казати і як розуміти те, що чула. Сум світився в її очах. Безсило звела руками додолу, барва зійшла з личка, стала мов статуя; тільки бліді уста нервово тремтіли. Толь, понурившись, натягав рукавички.

І пробуючи останньої надії, йдучи мов тінь, обійміла шию Толя і, дивлячись у його очі, сказала:

— Толю-ю... Ти мені скажеш?!...

Останні слова виспівувала, мов дитина, просячи цукорка. Дивився в її очі довго. Поцілував в чоло і всміхнувся...

Але сказати не міг.

*

Цілу ніч не спала Галя.

Їй марились очі Толя, а коли починала дрімати, снились великі ярі, прастарі, темні ліси, великий став у місячну ніч, а на нім гойдається човен без весел і на небі лягає довга тінь чоловіка. Чия? Невжеж Толя? Прокинулася, встала і пішла в кімнату, де грала „Фату-Моргану". Засвітила світло... Грала... Горячі сльози текли по її личку, а зпід рук ніжно родились далекі звуки, смутно плили і тихо вмирали. Довго не могла заспокоїти наболіле віщуванням серце. Коли починало зоріти, лягла, заснувши тяжким сном. Їй причувалися звуки „Фати-Морґани".

*

На другий день.

Цікаве сонечко заглянуло в кімнату Толя.

На столі відкритий патефон. Голка сперлась на кінці диску „Фата Морґана". Побіч попільниця, а в ній недокурена циґарка. Не зосталося ніяких слів, написаних ним. Правди він не міг сказати, хоч як любив...

Не міг сповнити обіцянки, що дав Галі, сказати колись, що його болить, як не міг дістати любови, на яку мав право, бо... був мертвий, давши сам собі смерть, бо... любив перву сестру.

На науці музики.

Учитель: Що розумієте під „музикою будучини"?

Учениця (соромливо): Колискові пісні.

ЛИСТ З КРАЮ.

Львів, Західня Україна.

Дорогенькі Вуйцю!

Листа від Вас я одержав й тих кілька долярів, за які щиренько дякую. Бо признаюсь Вам, що вони стали мені у великій пригоді. Не знаю, чи Ви одержали від мене два попередні листи, — в однім з них післав я Вам свою знимку. Для того прохаю Вас сердечно, як що Ваша ласка відпишіть мені. Коло нас все по старому — як то кажуть, по страшнім гураґані, який шалів і полишив по собі жертви, кров і смерть та руїну. Так і в нас траґічні події, які мов хуртовина перейшли по нашій землі, головнож по території львівської Архиепархії, полищаючи за собою руїну, кров, смерть і сльози.

Пацифікація (значить та акція польського уряду, що спричинила велике горе) не пощадила нікого: ні селянства, ні інтеліґенції, ні духовенства. В супереч постановам конкордату (який заключила Польща з Римом) арештовано богато священиків, бито й катовано їх в нелюдський спосіб, держано по тюрмах, як яких злочинців, а відтак по якомусь часі (коли вже відібрали здоровля) звільнювано їх, бо не знайдено в нікого ніякої вини. Польська преса, головнож та „католіцко-народова", кидала на духовенство найчорніші брехні, а на особу Високопреосвященного Митрополита А. Шептицького счинила таку велику скількість підлих наклепів, сплетень і провокацій, і в своїх брехнях, про нього знизилась була до такого вуличного стилю й тону, що й нині, згадуючи те все, кождій людині лице соромом палає, що щось таке могло писатися на сторінках преси з католицьким світоглядом, в католицькій державі проти духовенства і найвищого представника одного відламу католицької церкви.

Польське духовенство не взяло нашого духовенства ані нашого страждаючого народу ані разу в оборону; навпаки, були серед нього одиниці, що без найменших підстав, ідучи за криком вуличних ґазет, навіть з проповідальниць кидали брехні на нас. А наш нарід терпів і мовчав, бо говорити не можна було.

„Із днів страждання", під таким заголовком опишу Вам маленький образ цієї пацифікації, який бодай в маленькій мірі унаглядни Вам знущання польських катів (поліцаїв) над невинним безталанним нашим народом і які я особисто (на власній шкірі) переживав. Зазначую однак, що то ще була благодать; це було нічим у порівнанню з тим, що ділось по наших селах. На передодні приїзду поліцаїв т. є. з понеділка на второк (з 22 на 23 вересня 1930 р.) у вечір був я на ринку, проходжуючись. Негайно побачив я 4 поліцаїв, які везли двох людей (один студент, другий селянин) закутих в кайдани, та збитих до крови, що аж страшно було глядіти, майже на пів мертвих.

Завезли їх до маґістрату і посадили в тюрму. В міжчасі питаюсь хлопця, що поганяв кіньми, що чувати у Вербові, бо були вони з Вербова коло Підгаєць. Страшне — відповідає хлопець: бють і катують кождого хто попаде їм під руки, всіх без ріжниці: старців і молодих, дітей і жінок; все ломлять, нищать хати, укр. установи, збіже зливають гноївкою — одним словом, діється пекло. В середу рано злетіли, мов чорні круки на добич, люті кати до нашого міста та по всіх хатах укр. інтеліґентів і студентів і били до смерти, шукаючи за видуманими: бомбами, ґранатами, ґнотами до підпалів, одним словом, за тим, чого ніхто не має, щоб в той спосіб мати нагоду до катування. А відтак кождого збитого арештовано, закуто в кайдани і немов якого злочинця вели через місто (в якому купами стояли місцеві Поляки та сміючись радувались цілою душею і серцем з нашого горя). Та й мене не поминули, бо того дня впали до нашого дому мов які дикуни 15 поліцаїв з криком. „Стари! давай бомби, ґранати, ґноти до подпаленя, револьвери, бо як не, то біеми." Батько переляканий заперечує, що чогось подібного не має вдома — як не вірять, то хай самі пошукають. Почали трясти — всюди, в кождім місці. Зривають підлогу в хаті, випускають піре з подушок, скидають на землю образи — мовляв, що за образом може бути захована бомба; ломлять обстановку, бють начиння, книжки розкидають і друть — одним словом: за чим іншим шукають, а що іншого роблять. Та це все їх не вдоволяє. Їм потрібно ще мене. (Мене в цей мент не було вдома — був тоді на місті). І загрозили батькови і всім дома бійкою, післали за мною, бо як не буде мене, то будуть усіх вбити.

— — — — — — — — — — —

Коли я так стояв в сінях одного дому, який лежить напроти маґістрату, я дивився на це пекло на землі — що ділялося на подвірю і в сінях маґістратських — а ділялось щось незвичайного: кождого арештованого (вже збитого в дома) припроваджувано до маґістрату, а тут вже стояли коло 15 поліцаїв-катів, узброєні в грубі палки і нагаї закуті оловом, які кожду жертву знущання виривали мов дикі тигри з рук припроваджених і розпинали навхрест, або ставали одні на руки, другі на ноги, инші на голову, а инші знова били до крови — бідолаха млів — вони відливали водою і дальше катували. Відтак вже напів мертвого відносили до льохів маґістрату, які вже заздалегідь кілька днів перед тим приготовили. І в тім то часі, коли я так дивлячись і не можучи дати віри, що то дійсність, майже остовпів, приступив до мене мій батько, кажучи, що в нас вже є кати, роблять ревізію та грозять усім в домі побиттям, якщо я сейчас не прийду домів. Я знав, що мене жде те саме, що й цих бідолах, але, подумавши, що як я не піду домів, то це все дістанеться старим родичам — любов взяла верх і я пішов домів. Входжу на подвіря і очам не вірю, що бачу. Під кождим вікном поліцай, на вулиці 7, в дверях 2, а в хаті 5. Вже на порозі привитали мене лайками й почастували кількома нагаями. Зробили особисту ревізію, нічого очевидно не найшовши, крім нотеса, в якому були списані українські народні пісні і це забрали для себе. По 4-годинній ревізії очевидно нічого не находять (що їх очевидно денервує). В тім попадає їм в руки „Сурма" (співаник стрілецьких пісень) і в один мент вививається радісний крик зі всіх їх грудей тому (бо думали, що найшли нелеґальну ґазету такої самої назви). Відчиняють картку і очаровані несподіванкою роблять великі очі — „A to co?! — nuty?! — (в тім один з них) „To jest tylko maska! — to jest Surma pod nutami" (яка дурнота у них). Остаточно кінчають ревізію і сказавши мені, що я підозрілий о „antypaństwową działalność," dlatego, że ty do Proświty chodzisz, do filji, i Proświty budujesz (а то некультурність польська, варварство), а дальше каже: „Księdzu ma być cerkiew w głowie, a nie jakaś Proświta. Wam w głowie jakaś Ukraina, jakiej nigdy nie było i nie będzie. Wy sobie pozwalacie, jak by na swojej ziemi (а чияж це земля, прокляті?!) — dlatego myśmy się wzięli do was inaczej". І це все сказавши мені, арештували мене і забрали до маґістрату на слідство-катування (але за що?! — за те, що називається: ніщо, невинність). Там знова збили немилосердно, по звірськи знущаючись, і повели на слідство до сусідної салі. На слідстві, командант: „Jak się nazywasz?!" — (яка нечемність в поведенню). — Я відповідаю... „Aha, przyszły ksiądz, — my go zaraz oświęcimy, — zamknąć go! Niech go cholera weźmie!" — Відводять (по дорозі копають, бючи кольбами) до якогось льоху, до котрого нема сходів, тільки стрімко вдолину треба було сходити. Тут хвилину задержався я, бо прийшла мені мохіть гадка — може вони хочуть мене тут замучити. Але мій кат копнув мене, внаслідок чого я, стративши рівновагу, упав та покотився аж під двері льоху. В льоху застав я кількох товаришів недолі, які тяжко стогнали від побиття. По короткій хвилі принесли якогось нещасного і знова почали своє ганебне діло. Веі ці катівські, варварські знущання над нещасними жертвами відбувались якраз над нашим льохом, на якім була зроблена тимчасова стеля так, що все було дуже добре чути і крізь діри видно. Отже представте собі тепер, що вже від того крику катованих можна було збожеволіти (прохожі попри маґістрат жінки мліли, чуючи ці нелюдські крики), подумавши при тім, що за хвилю кождого чекає. За хвилю привели когось, — благає їх — але дарма. Мліє, — відливають водою і бють до крови — до смерти. Вкінці напів мертвого виносять до льоху. Стало тихо. По хвилі долітають до моїх ух притихлі слова катів: „Ale z tego kabana krwi upłynęło! Ty, zgaś lampę, i dajcie wody, ażeby zmyć krew z desek, bo jeszcze kto zobaczy". О! прокляті — ця кров невинних людей спаде на них і їх дітей. Таких жертв знущання приводили майже що кілька хвиль. Вкінці приходять до мого льоху — всіх бють до нестями, при чім стараються як найбільше копати і бити під груди. Мені один з них ударом нагая по нозі обервладнив її, внаслідок чого я, стративши рівновагу, впав на землю, а вони молотять мов який сніп. Вкінці дістав я удар по голові, внаслідок чого заляла мене кров і я зімлів. Остаточно кінчають своє ганебне діло, катівське знущання, відходять, відгрожуючись при відході, що ще прийдуть до нас. Після цього варварства настало якийсь час тихо, тільки час до часу чути стони побитих, скатованих невинних людей і зітхання до Всевишнього, щоб змилосердився над нами і нашим народом та відвернув від нас це горе.

— — — — — — — — — — —

Коло години 10.30 вечером виводять мене з тюрми, при чому на пращанне (як це вони сказали) бють немилосердно і остаточно випускають мене. Після цього дістав я горячку в наслідок побиття (плечі мої були сині, і чорні як земля), в якій лежав я 2 дні вдома, а відтак спав по сусідських стрихах, бо говорили, що ще раз заберуть нас. Від того побиття я відчуваю біль в правому боці. Лікар говорив, що внаслідок побиття ушкоджене троха праве легке і треба лічитись. Та, на жаль, злидні домашні не позволяють на це. Може вам відомо, що прокляті Ляхи підпалили нас.

Що сталось дальше з моїми співтоваришами недолі зразу я не знав. Але як опісля другого дня довідався, то їх ще кількома наворотами немилосерно катовано і десь коло години 1.30 в ночі майже неживих випустили. Ось такі часи, дорогенькі Вуйцю, переживаємо. Але хай буде і за це Всевишньому дяка. Бо за терпінне Бог дає нагороду. І ми діждемося ще хвилі, що і нам зійде та засяє ясне сонце.

Дорогенькі Вуйцю — з певністю Вам відомо, що ця справа „пацифікації" в Східній Галичині над українським народом вже передана до розглянення комісії „Ліґи Народів" в Женеві. І для того всі наші товариства за границею стараються про як найскорший розголос цего варварства польського уряду по цілім світі. Для того, дорогенькі Вуйцю, і Ви, маючи оцей маленький образ катувань польських катів (мною написаний) використайте його в якийсь спосіб от хоч би помістити його в якійсь ґазеті під загол. „Рз днів страждання українського народу під Польщею в Східній Галичині", очевидно не підписуючи автора сеї статті (себто мене), бо за це я міг би посидіти собі в тюрмі. Або серед українських кругів у вашім місті (взагалі в Америці); бо як мені відомо, то Ви занимаєтесь там народніми справами. Впрочім спосіб використання цего залежить вже від Вас самих. В кождому разі старайтесь це в якийнебудь спосіб використати як найуспішніше для нашої справи. І прохаю мені відписати, як Ви це зробили і яке це враження зробило. Жду на відповідь. Вже кінчу, бо троха забагато. Здоровлю Вас і Вуянцю і Володимира і всіх в домі живучих. Вдячний...

Пяниця прийшов до коршми й каже до шинкаря:

— Шинкарю, давай чарку горівки, заки не прийшло до бешкету (авантури)!

Переляканий коршмар подав йому чарку горівки.

— Давай ще одну чарку, але сильнішої, поки — кажу тобі ще раз — не прийшло до бешкету!

Дістав другу чарку горівки, а на таке саме домагання ще третю чарку. А потім іще одну. Так пройшло якої пів години. Коршмар набрав уже відваги й питається:

— Господарю, будьте такі добрі, про який це ви бешкет згадували тай коли він зачнеться?

Пяниця підвівся та каже:

— Бешкет саме тепер зачинається. Я не маю грошей, щоби тобі заплатити за горівку!

НЕВЖЕ МОЖНА ТАК МОРАЛЬНО ВПАСТИ?

(Документ з церковної праці православного москвофільського духовенства на Волині).

До редакції львівського „Діла" надіслано письмо члена Волинської Духовної Консисторії, протоєрея Тучемського, адресоване до начальника відділу віроісповідань при волинському воєвідстві. Цей лист настільки характеристичний, що подаємо його дослівно в польській мові зі збереженням ортографії (з усіми помилками):

„Do W. P. Naczelnika wydziału wyznaniowego przy Województwie Wołyńskim. Jasnowielmożny Pane Radco! 16. marca b. r. przez Jasnowielmożnego Pana Radcę byłem przyjęty w urzędzie Wojewodzkim, gdzie miałem możność poznać się W. Pana oraz wysłuchać dość słusznie wkazuwce do obecnego stanu Konsystorza Wołyńskiego, jak rowneż niezbędnych zmian w osobistym składzie członków Konsystorza Duchownego dla więcej korzystnej pracy dla Cerkwi Praw. na Wołyniu i Państwa. Te wkazuwke blizko pryjołem do serca i już poczyniłem odpowiednie kroki, aby naprawić pracę Konsystorza w najlepszym kierunku dla cerkwi i Państwa. Jednocześnie w dniach ostatnich skierowałem referat piśmienny w tej sprawie do Ks. Metropolity Dyonizego. Do obecnej chwili odpowiedzi na te pismo jeszcze nie otrzymałem, z powodu czego mój list do W. Pana spuźnił sie. Uważam, ze spólpraca moja w omowianem z W. Panem kierunku była by możliwa pod warunkiem zaufania do mej osoby ze strony P. Radcy. Zapewniam WP., że ja mogę pracować w charakterze członka Konsystorza szczerze i według mego chrześtjanskiego sumienia. Są rzecze, o których traktować lłstownie nie można, a potrzebuje się wyjaśnienia przy spotkaniu osobistem. Djecezja Wołyńska w obecnej chwili przeżywa przełom w swoim życiu. Jakie kroki będą podjęte przez Ks. Metropolity dla należytego uregolowania życia Wołynu, o tem liczę swoim obowiązkiem zawiadomić W. Pana i wtedy będę prosić u Pana Radcę pozwolenia przyjechać do Łucka dla osobistej rozmowy. Zawieram Pana, że stan rzeczy w ostatniem czasie w Konsystorze tyle był ciężki, że nie było żadnej możności dla mnie pracować spokojnie i owocnie. Z głębokim szacunkiem ks. Protojerej Michał Tuczemski. 23. marca 1931 r. Krzemieniec, ul. Szeroka, 106. Sobór Prawosławny".

Коментувати той лист уважаємо зайвим. Кожний читач зрозуміє з нього, якими способами москвофільське духовенство на Волині старається втримати в своїх руках владу і свій стан посідання. Яка доля чекає православя при таких способах праці?...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

На Рідний Край.

Громадянин Антін Зубрид переслав через Обєднання до Рідного Краю 10 долярів. Гроші призначені порівно на Рідну Школу й визвольну боротьбу. Братство св. Петра й Павла видало зі своєї каси 5 долярів, а слідуючі члени зложили по $1: А. Зубрид і С. Федорович; по 50 центів: М. Сокил, В. Фурка, О. Каранка, Ю. Павкевич і по 25 центів: С. Ляшок, Софія Беґер, П. Тхір і Розалія Болкевич.

Всім жертводавцям щира подяка.

А. Зубрид.

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(23)

Скоро човен, на якому був ватажок дикунів, наблизився до човна Тарзана і його залоги. Дикуни були несказано здивовані дивною залогою, а коли ближче придивилися, то дуже пошкодували, що не знаходяться тепер у себе в курінях, а опинилися тут віч на віч з малпами та білим великаном. Та вже було пізно. Човен Тарзанів наближався нестримано й треба було ставати до бою.

—o—

Коли човни зійшлися зовсім близько, Акут встав у ввесь свій ріст і вискаливши ікли, приготовився до бою. За ним також стали готовими до нападу інші малпи. Їх довгі руки, вкриті густо волоссям, простялися далеко поза човни. Дикуни також приготовилися до бою, але перелякані виглядом своїх противників, непевно ставали до бійки. На допомогу першому човнови підходив другий.

—o—

Але той другий човен повернув назад, коли побачив, з яким противником мається до діла. Тарзан сказав кілька слів до Акута й до пантери Шіти. Не встигли й опямятатися дикуни, як з одного краю човна до них вскочив Акут, а з другого пантера. Це так було несподівано й так налякало дикунів, що вони покидали свої списи й почали стрибати в воду, щоб урятуватися втечею.

—o—

Тарзан намітив собі в жертву ватажка племени. Він зі свого човна схопив переляканого дикуна за карк і так стис своїми могучими руками, що той вивалив свої очі на лоб. Тарзан силою перекинув ватажка Кавірі до свого човна, а в той час частина малп, разом з Акутом, пересіда в човен дикунів, які вже були потоплені в ріці. Лиш один Кавірі ще лишився в живих. Малпи узброїлися списамим й готові були до дальшого бою.

—o—